

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра комп'ютерних наук та інформаційних технологій (№ 302)

РОБОЧА ПРОГРАМА ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ознайомча практика

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 122 «Комп'ютерні науки»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Комп'ютеризація обробки інформації та управління»

(найменування освітньої програми)

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 126 «Інформаційні системи та технології»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Розподілені інформаційні системи»

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2021 рік

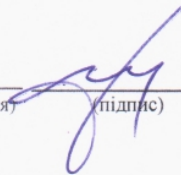
Розробник: Коновалова О.В., асистент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій

Протокол № 634/08 від « 30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.т.н., професор
(наукова ступінь та вчене звання)

(підпис)

О.Є. Федорович
(ініціали та прізвище)

ВСТУП

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>12 «Інформаційні технології»</u> (шифр та найменування)	Обов'язкова
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістових модулів – 2	Спеціальність <u>122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»</u> (код та найменування)	2021/ 2022
Індивідуальне завдання (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – 90 денна – 0/90	<u>126 «Інформаційні системи та технології»</u>	4-й
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0 самостійної роботи студента – 45	Освітня програма <u>122 Комп'ютеризація обробки інформації та управління</u> <u>126 «Розподілені інформаційні системи»</u> (найменування)	Лекції *
		0 годин
		Практичні, семінарські*
		0 годин
		Лабораторні*
		0 години
Самостійна робота		
90 годин		
Вид контролю	перший (бакалаврський)	залік

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для денної форми навчання – 45/90;

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

1 Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: надати студентам практичні навички створення, експлуатації та реінжинірингу комп'ютерних систем.

Завдання: закріпити на практиці знання, вміння та навички проектування комп'ютерних систем.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

– здатність до математичного та логічного мислення, формулювання та досліджування математичних моделей, зокрема дискретних математичних моделей, обґрунтування вибору методів і підходів для розв'язування теоретичних і прикладних задач у галузі комп'ютерних наук, аналізу та інтерпретування отриманих результатів (ФК1);

– здатність до виявлення закономірностей випадкових явищ, застосування методів статистичної обробки даних та оцінювання стохастичних процесів реального світу (ФК2);

– здатність до побудови логічних висновків, використання формальних мов і моделей алгоритмічних обчислень, проектування, розроблення й аналізу алгоритмів, оцінювання їх ефективності та складності, розв'язності та нерозв'язності алгоритмічних проблем для адекватного моделювання предметних областей і створення програмних та інформаційних систем (ФК3);

– здатність опанувати сучасні методи математичного моделювання об'єктів, процесів і явищ, розробляти моделі й алгоритми чисельного розв'язування задач математичного моделювання з урахуванням похибок наближеного чисельного розв'язування професійних задач (ФК4);

– здатність здійснювати формалізований опис задач дослідження операцій в організаційно-технічних і соціально-економічних системах різного призначення, визначати їх оптимальні рішення, будувати моделі оптимального вибору управління з урахуванням змін параметрів економічної ситуації, оптимізувати процеси управління в системах різного призначення та рівня ієрархії (ФК5);

– здатність до системного мислення, застосування методології системного аналізу для дослідження складних проблем різної природи, методів формалізації та розв'язуванні системних задач, що мають суперечливі цілі, невизначеності та ризики (ФК6);

– здатність проектувати та розробляти програмне забезпечення із застосуванням різних парадигм програмування: узагальненого, об'єктно-орієнтованого, функціонального, логічного, з відповідними моделями, методами й алгоритмами обчислень, структурами даних і механізмами управління (ФК7);

– здатність реалізувати багаторівневу обчислювальну модель на основі архітектури клієнт-сервер, включаючи бази даних, сховища даних і бази знань, для забезпечення обчислювальних потреб багатьох користувачів, обробки транзакцій, у тому числі на хмарних сервісах (ФК8);

– здатність до інтелектуального аналізу даних на основі методів обчислювального інтелекту включно з великими та погано структурованими даними,

їхньої оперативної обробки та візуалізації результатів аналізу в процесі розв'язування прикладних задач (ФК9);

– здатність застосовувати теоретичні та практичні основи методології та технології моделювання, реалізовувати алгоритми моделювання для дослідження характеристик і поведінки складних об'єктів і систем, проводити експерименти за допомогою програми моделювання з обробкою й аналізом результатів (ФК10);

– здатність забезпечити організацію обчислювальних процесів в інформаційних системах різного призначення з урахуванням архітектури, конфігурування, показників результативності функціонування операційних систем і системного програмного забезпечення (ФК11);

– здатність застосовувати методології, технології та інструментальні засоби для управління процесами життєвого циклу інформаційних і програмних систем, продуктів і сервісів інформаційних технологій відповідно до вимог замовника (ФК12);

– здатність управляти якістю продуктів і сервісів як складових інформаційно-управляючих систем на основі використання сучасних підходів та інструментальних засобів тестування програмного забезпечення (ФК13);

– здатність до обґрунтованого вибору методів та технологій побудови Web-додатків та Web-сайтів з урахуванням можливостей пошукових систем мережі, а також їх адаптації з використанням механізму та алгоритмів роботи пошукових систем (ФК14);

– здатність до аналізу коду програмного забезпечення інформаційної системи та удосконалення його структури й представлення з позицій еволюційного розвитку програмного проекту у відповідності до змін вимог замовників (ФК15);

– вміння використовувати сучасні мобільні технології та інтегрувати їх в функціонування сучасних інформаційних систем з метою підвищення ефективності роботи останніх (ФК16).

Після закінчення практики студент повинен:

– знати технологічні процеси, що застосовуються при створенні сучасних інформаційних систем;

– вміти розробляти архітектуру інформаційних систем;

– мати уявлення про захист інформаційних систем.

Програмні результати навчання:

– виконувати паралельні та розподілені обчислення, застосовувати чисельні методи та алгоритми для паралельних структур, мови паралельного програмування при розробці та експлуатації паралельного та розподіленого програмного забезпечення (ПРН14);

– демонструвати знання методів, технологій та інструментальних засобів для створення інформаційних систем на основі аналізу їх властивостей, призначення і технічних характеристик (ПРН15);

– забезпечувати ефективне управління якістю продуктів і сервісів як складових інформаційно-управляючих систем (ПРН17);

– розробляти, використовувати та впроваджувати вбудовані системи, призначені для роботи в реальному часі (ПРН21).)

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

- техніку безпеки роботи з комп'ютерною технікою;
- основні параметри, які відображають кількісні та якісні показники інформаційних систем;
- види та типи компонентів комп'ютерних систем;

вміти:

- обирати технічні засоби комп'ютерних систем у відповідності до кількісних та якісних параметрів;
- розрізняти алгоритми та програми інформаційних систем;

мати уявлення:

- про шляхи модернізації та розвитку інформаційних технологій;
- про захист інформації в комп'ютерних системах.

2 Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Комп'ютерні компоненти інформаційних систем.

Основні питання:

- ознайомлення з правилами безпеки виконання робіт з комп'ютерною технікою;
- оцінка характеристик лабораторних стендів з комп'ютерної техніки;
- проведення експериментальних робіт з комп'ютерною технікою;
- ознайомлення з діагностичними засобами комп'ютерної техніки.

Змістовий модуль 2. Методи та засоби захисту інформації в комп'ютерних системах.

Основні питання:

- основні види захисту інформації;
- типові програми захисту інформації;
- основні характеристики для оцінки захисту інформації.

З метою найбільш повного вивчення студентами-практикантами питань, розглянутих вище, доцільна організація лекцій-семінарів.

Приблизна тематика таких лекцій-семінарів може буди наступною:

1. «Правила, міри техніки безпеки при роботі з комп'ютерною технікою».
2. «Порядок використання комп'ютерної техніки».
3. Порядок проведення робіт з експлуатації комп'ютерної техніки.

Протягом практики студенти зобов'язані вести журнал практики, в якому щоденно описувати зміст робіт, а також результати виконання індивідуального завдання.

3 Структура навчальної дисципліни

У відповідності до навчального плану підготовки бакалавра тривалість навчальної практики становить 2 тижня, що відповідає 3 кредитам ECTS, або 90 годинам (з яких 45 годин під керівництвом відповідального за практику).

4 Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання видається кожному студенту-практиканту. Воно повинно бути оформлене в журналі з практики. Зміст індивідуального завдання повинен відповідати вимогам кафедри. Розробка окремих питань індивідуального завдання повинна бути корисною кафедрі. Це можуть бути: розробка демонстраційних матеріалів для лекцій, лабораторних і практичних занять; підбір і обробка матеріалу для нових лекцій, лабораторних і практичних занять, тощо.

В цілому індивідуальне завдання повинно передбачати вирішення наступних задач:

- підбір матеріалу за допомогою бібліотечних та Інтернет-ресурсів для огляду конкретних питань радіоелектроніки;
- виконання конкретної практичної роботи за тематикою практики;
- формування висновків за результатами виконання завдання.

Індивідуальне завдання повинно бути сформульоване чітко і лаконічно. За необхідністю воно може бути доповнене вихідними даними.

Індивідуальне завдання формулює керівник практики на робочому місці, узгоджує його з керівником практики від кафедри і видає студенту протягом першого дня практики.

5 Участь студентів у суспільному житті кафедри і університету

Студент-практикант під час практики повинен приймати участь у суспільному житті кафедри і університету. Форми такої участі можуть бути різноманітними. Наприклад:

- роботи з налагоджування і підтримки сайту кафедри;
- випуск стінних газет з життя кафедри і студентів-практикантів;
- оформлення наочної агітації кафедри;
- участь в культурно-масових, шефських, спортивних та інших заходах кафедри, факультету, університету;
- участь у агітаційній роботі щодо нового набору до університету (в школах, технікумах);
- участь у суботниках.

Питання участі у суспільному житті з урахуванням побажань студента відображаються в індивідуальному завданні керівником практики від кафедри.

6 Звітність за результати практики

По завершенні практики студент складає технічний звіт, що є основним документом при здачі заліку. Звіт повинен повністю відображати виконання індивідуального завдання.

Технічний звіт повинен бути включеним в журнал практики разом з відомостями щодо виконання студентом виданого йому індивідуального завдання. Журнал практики є основним документом поточного контролю, тому його необхідно заповнювати щоденно на робочому місці і подавати керівникові від кафедри для перевірки. В ньому необхідно відображати всі види робіт, виконаних практикантом, а також участь в лекціях-семінарах, суспільних заходах.

Журнал з практики і технічний звіт з неї остаточно оформлюється студентом протягом практики. В останні два дні практики вирішується питання щодо отримання заліку з практики. Для допуску до захисту необхідна наявність звіту та відгуку керівника практики на робочому місці.

Захист звіту відбувається в останній день практики в присутності комісії (2-3 члени) під головуванням керівника практики від кафедри .

Оцінювання результатів здійснюється за 4-бальною національною, 100-бальною шкалою та шкалою ECTS з урахуванням ритмічності та результативності практичної роботи, якості виконання звіту, участі в суспільній роботі, правильності пояснень студента щодо результатів практики при здачі заліку.

Підсумкова оцінка проставляється в журналі практики (за підписом всіх членів комісії), в заліковій книжці та двох екземплярах залікової відомості (за підписом керівника практики від кафедри).

Журнал практики передається в архів кафедри з реєстрацією за встановленим порядком. Залікові відомості здаються: один примірник – до деканату, один примірник – на випускаючу кафедру для реєстрації і збереження за встановленим порядком.

Керівник практики від кафедри оформлює звіт з практики встановленого зразка в двох примірниках: один примірник – на випускаючу кафедру для наступного розгляду на засіданні кафедри, один примірник – в деканат факультету.

7 Критерії оцінювання практики

Оцінювання результатів практики комісією здійснюється за 100-бальною шкалою з перерахуванням в національну шкалу і шкалу ECTS.

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою наступні:

- 1) якість і ритмічність поточної роботи - до 32 балів;
- 2) якість і повнота виконання технічної частини індивідуального завдання – до 30 балів;
- 3) якість оформлення звіту з практики – до 10 балів;
- 4) участь в суспільній роботі кафедри –до 8 балів;

5) захист звіту з практики – до 20 балів.

Перерахування результатів в балах до національної шкали і шкали ECTS здійснюється згідно таблиці 7.1

Таблиця 7.1.

Сума балів за всіма видами робіт	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (залік диференційований)
90-100	A	Відмінно
83-89	B	Добре
75-82	C	
68-74	D	Задовільно
60-67	E	
1-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання

8 Права і обов'язки керівника практики від кафедри

Керівництво практикою на кафедрі покладається на одного з кваліфікованих викладачів і затверджується наказом по університету.

Керівник практики від кафедри зобов'язаний:

1) до початку практики:

- одержати в деканаті факультету копію наказу на ознайомчу практику;
- взяти участь в інструктивних нарадах щодо проведення ознайомчої практики;

- ознайомити студентів з програмою практики, їх обов'язками, змістом звіту по практиці, порядком і терміном захисту результатів.

2) в період проходження практики:

- провести вступну лекцію, ознайомити студентів з діючими правилами внутрішнього розпорядку, робочими місцями практики, розподілом їх по робочим місцям і правилами техніки безпеки;

- проконтролювати видачу індивідуального завдання по кожному робочому місцю;

- регулярно проводити зі студентами заняття з аналізом ходу практики, проблемними питаннями, що виникли;

- забезпечити проведення запланованих лекцій-семінарів за тематикою практики.

- контролювати і забезпечувати участь студентів в суспільному житті кафедри згідно відповідного індивідуального завдання.

3) на заключному етапі:

- дати письмовий відгук щодо виконання студентами програми практики з оцінкою його дисципліни та участі в суспільному житті кафедри;
- попередньо проконтролювати складання студентами звітів з практики;
- оформити всі потрібні документи з практики.

9 Права і обов'язки студента-практиканта

Студент зобов'язаний:

- 1) до початку практики бути присутнім на початковому семінарі з проходження практики, що проводить деканат факультету;
- 2) в період проходження практики:
  - прибути на кафедру для проходження практики в призначений термін;
  - одержати індивідуальне завдання, пройти інструктаж з охорони праці і безпеки життєдіяльності при проходженні практики;
  - повністю виконати завдання, передбачені програмою практики;
  - добропорядно виконувати виробничі обов'язки на робочому місці, нести відповідальність за виконувану роботу та її результати;
  - дотримуватися правил експлуатації устаткування, техніки безпеки та охорони праці на робочому місці;
  - брати участь у суспільному житті кафедри;
  - дотримуватися діючих правил внутрішнього розпорядку, в разі необхідності короткострокової відсутності на робочому місці обов'язково доводити до відома про це керівника практики;
- 3) на заключному етапі практики:
  - отримати письмовий відгук керівника практики;
  - підготувати звіт про виконання індивідуального завдання;
  - надати в комісію для прийому заліку з практики необхідні матеріали та здати залік в установлений термін.

Студент-практикант має право проявляти ініціативу щодо пунктів індивідуального завдання з обов'язковим узгодженням їх з керівником практики.

10 Рекомендована література

Базова

1. Малеева, Ю. А. Методика виконання дипломних проектів бакалаврів за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки» [Текст] : навч. посіб. / Ю. А. Малеева, Т. М. Соляник, А. В. Попов. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2019. – 72 с.
2. Губка, С. А. Компьютерные информационные файловые системы: учеб. пособие [Текст] / С. А. Губка, Н. В. Нечипорук. – Харьков : Нац. аерокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2008. – 52 с.
3. Попов, А. В. Проектирование логистических информационных управляющих систем : учеб. пособие [Текст] / А. В. Попов, К. О. Западня. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2008. – 73 с.

Допоміжна

1. Федорович, О. Е. Компонентное проектирование аэрокосмической техники [Текст] : моногр. / О. Е. Федорович, Е. С. Яшина, И. В. Белецкий. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2012. – 180 с.
2. Компонентне проектування інформаційних управляючих систем [Текст] / О. Є. Федорович, А. В. Попов, К. О. Западня, Ю. І. Сергєєва. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2009. – 118 с.
3. Малеева, О. В. Методы и модели исследования информационных систем : сб. задач с решениями [Текст] / О. В. Малеева, А. А. Филатова. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2008. – 52 с.
4. Федорович, О. Є. Системи обробки інформації і управління розподіленими виробництвами [Текст] / О. Є. Федорович, О. В. Прохоров, К. В. Головань. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2006. – 236 с.
5. Федорович, О. Е. Модели анализа распределенных технологических комплексов [Текст] / О.Е. Федорович, К. О. Западня, Т. Ф. Прокопенко. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2006. – 65 с.